

REDACTIUNEA,
Tipografia și Administra-
țiunea
BRAȘOV, Piața-mare 30.
...
INSERATE:
...
PREȚUL INSERATELOR:
...
Nr. 219.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXXIII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare ZILNIC.
Abonamente pentru Austro-Ungar.
pe un an:
24 cor. pe 6 luni 12 cor. pe trei
luni 6 cor. — N-rii de Duminică:
patru cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
un an 40 franci, pe șase luni 20
franci, pe trei luni 10 franci.
N-rii de Duminică 8 fr. an.
Se poate primumara la toate oficiile
poștale precum și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
La Administrația „GAZETEI”, pe
1 an 20 C. Pe 6 luni 10 C.
pe trei luni 5 C. Cu dusul
acasă: Pe un an 24 Cor. Pe 6 luni
12 Cor. Pe trei luni 6 Cor. Un exem-
plar 10 bani. — Alți abonamentele
cât și înștiințându-se plătesc înainte.

Intrunirea comitetului național.

— De la corespondentul nostru. —

Aseară după încheierea foaiei am primit următorul raport telegrafic despre întrunirea comitetului nostru național în Cluj:

Comitetul executiv al partidului național român, a ținut sub presiunea d-lui Pop de Băsești în Cluj la 5 Oct. o ședință plenară, la care au luat parte Dr. T. Mihali, președintele clubului dietal, Dr. Lucaciu, secretarul comitetului și alți membri ai acestui comitet.

Comitetul executiv s-a ocupat înainte de toate cu afacerile curente ale partidului, a luat la cunoștință raportul d-lui Dr. I. Maniu, asupra situației politice și a constatat, că prigonirile de natură politică și manifestările sistemului politic de azi, păgubitoare pentru dezvoltarea poporului român, mențin și acuma situația politică nefavorabilă intereselor poporului românesc și a rugat comisiunea — emisă într-o ședință anterioară — să prezinte concluse referitoare la acțiunile politice, pe cari partidul național român are trebui să le inaugureze în timpul cel mai scurt, pentru schimbarea acestui sistem politic.

Având în vedere, că comitetul executiv nu poate fi convocat pentru fiecare chestiune de actualitate politică, a emis din sinul său o comisiune mai restrinsă, pentru a rezolvi chestiunile curente ale partidului, de sine înțeles pe lângă rezervarea aprobării ulterioare a comitetului. În această comisiune au fost aleși deputații noștri din cameră și din d-nii Dr. Lucaciu, Dr. Vlad, Goldiș, Dr. Leményi, Dr. Branște și Dr. Maniu.

Autonomia Transilvaniei.

Oare să persistăm noi Români strict pe lângă revendicarea autonomiei Transilvaniei? Și suntem îndreptățiți la aceasta numai în interesul nostru, ori al tuturor locuitorilor Transilvaniei? !...

Deja bătrânul Mihail Cserei de Nagy-Ajta pe la începutul secolului al XVIII-lea în Istoria Transilvaniei zicea la pag. 347. „Mert a magyarországi ember gyomorból gyülelte mindenkor az erdélyi embert, mégis czimborála Erdély a maga veszedelmére vélek. Sau pe românește: Că deși Ungurul din Ungaria tot-deauna a urit pe ardelean, totuși Ardelenii s'a întovărășit cu ei spre marea lor pacoste — iar la pag. 358 continuă și mai drastic:

„Ugy jár az a nemzet, ki ujjabb s ujjabb urat keres magának. Tanulj Erdély tanulj, ne czimborálj meg a Magyarországgal, mert sokszor ógette meg a magyarországi kása a szájo-dat, s mégis nem tudtál megtanulni! „Așa pate, acela care-și caută tot-deauna un alt stăpân. Învață minte Ardealule și nu te alia cu Ungaria, căci păsatul ungar de multe-ori ți-a fript gura, și tot n'ai învățat minte“.

Aceasta o zice și scrie un săcuig get beget, nu de lumea nouă și ungur de 5 pițule, acum aproape 200 de ani. Oare să nu fi văzut și învățat omul nimica din pățania lui, sub răscoalele Curuților lui Fr. Racoți II, la care și el a luat parte activă ca curuț și lobont, și din pățaniile antecesorelor?! Săcuiful pare, că a scris pentru români istoria sa.

Vom trece peste experiențele celor mai bătrâni, deși destul de instructive și acelea, și să venim la cele mai nouă, ale generațiunii care abia s'a stins și a celei de astăzi.

Ardealul cu terenul lui deluros și solul puțin productiv, în timpurile

vechi a dus tot-deauna o viață de sine stătătoare, am putea zice patriarhală și relativ bună. În timpurile mai vechi vedem doar oștirile ungurene frângându-se sub loviturile ianicerilor, dar Ioan Corvin cu moșnenii săi din țara Hațegului se putu apăra de ordele lor cutropitoare de repetite ori. Dar autoritatea și comandamentul lui, ca Banul Severinului, să estinse ulterior și asupra celor din Bănat, asupra celor 7 județe valahice și supranumit acum deja Huniade, încărcat de onoruri și averi, sparge solidaritatea Românilor, ca un alt Mangra sau o a doua Basarabie după Plevna glorioasă din zilele noastre. Oștirea transilvană unită cu cea ungurească este apoi zdrobită cu totul la Varna la 1444, regele căzu, iar viteazul Huniade trăvilit numai se putu întoarce la ai săi, ca mai târziu să-și verse tocul înfrângerii pe Vlad Dracul, domnul Munteniei. În marea catastrofă dela Mohaciu regele Ludovic al II-lea fusese zdrobit cu cei 20,000 osteni ai Ungariei, pe când la Seghedin cale de 2-3 poști stătea Zapolia în neactivitate cu oastea ardeleană îndoită la număr și intactă, fără de a alerga în ajutorul Ungurenilor. Ungaria fu în urmă supusă mare parte și împărțită în 3 pašaliceri, iar mica Transilvanie cu bucățile ce a putut rupe din Ungaria ca „Partes adnexae regni Hungariae“ formează de-acinciolo Regnum Transilvaniae 341 ani și de bine și de rău își putu salva și apăra independența și autonomia proprie pe Câmpul-pâneli, la Lipova, Ineu, Giurgiu, sub principii zișii naționali, nu tot-deauna în toată firea și nu prea vestiți strategi.

Uniunea celor 3 națiuni, zise recepte cu Tripartitul lui Verböczi ni le-au adas pe cap revoltele țărănești din șesul Ungariei, de care se lăsară ademeniți și bieții iobagi ai Transilvaniei ca să facă cauză comună cu ei la 1437 și 1514 și din cauza ne-

statorniciei Ungurenilor și a împăratului Sigismund, bieții iobagi români și neromâni fură legați de glie — de pământul pe care-l cultivau de sute de ani — „rau își fripseseră gura cu păsatul unguresc“.

Paza frunțierilor Țării era incredințată plaișilor, sclopetarilor și dărăbanților români și castelelor lor și Săcuiilor, cari o apărară sute de ani, fără de nici o teamă, iar insurecțiunea nobilimeii și a clerului înalt catolic era mai rară și mai de puțină valoare intrinsecă ca fasolea în ziua de Paști. Apoi în locul plaișilor și sclopetarilor, după 1762 au pășit grănițerii români și Săcuii, spre apărarea grănițelor țării de invaziile de holeră, ciumă și orde. De beluduci și strategi vestiți din sânul clerului catolic al Ardealului nu a auzit și nu știe niciodată istoria Ardealului. De altfel Sașii dela Sibiu și cei dela Brașov cu konzistoriile lor se țineau când de episcopia Milcovului din Moldova, când de primatul dela Strigon — ori de arhiepiscopia de Caloceca, iar nu de episcopul Transilvaniei — baroni și grofi și comiți ereditari ai Ardealului nu au fost niciodată până în zilele lui Carol al VI-lea și Mariei Teresie, căci Apafyi, Barscai, Bocskai, Racoți, ca și Ștefan Mailat erau simplii nobili eșiți din nobilimea de jos, — am zice astăzi, din popor.

Este drept, că am avut Aprobatele și Compilatele ca legi interioare, concepte și producțiune proprie ardelenească în materie de legislațiune, cari scutiau de ori și ce sarcine și datorințe pe cei ce le croiseră, ca să-și apere prerogativele și imunitățile lor. — Sarcinele le încărcară toate pe misera plebs contribuens — și o declarară pe aceasta numai de tolerată în folosul și favorul staturilor și ordinelor, pe 1/5 părți din populațiunea țării, erigând isgonirea țăranului muncitor ca principiu de stat. Dar de executat nu

FOILETONUL GAZ. TARNS.

Din istoria vieții lui Schopenhauer.

O apreciere dreaptă.
(Fine.)

Intr-o dimineață din Iuliu 1846, când Frauerstädt era la dânsul în vizită, după o pauză a conversației, Schopenhauer revine la cartea, în care cetea înainte. D-na nu găcești, în ce carte ceteam eu. Este una din cele mai vechi cărți de vi-uri, *Oneirokritikon a lui Artemidoros*; eu de doi ani studii asupra somnambulismului, vedeniilor sau halucinațiunilor, ale fenomenelor înrudite cu ele, cu scop să le da o explicare metafizică. Aceasta cuprinde numai câteva coale de tipar; așa, ca să pot scrie aceste puține coale, am trebuit să străbat întreg domeniul acestor fenomene și să cetesc literatura mai veche și mai nouă despre ele (Acest studiu se află în Parerga, vol. I, sub titlul Cercetare asupra vederii spiritelor și a fenomenelor înrudite cu aceasta, și cuprin-

de 88 de pagini). — În general, după deslușirile mele adese ori numai de puține pagini ale celor mai importante și mai grele probleme metafizice, nici nu se observă, de ce studie uriașe am avut trebuință ca să le fac. Dar așa am lucrat eu tot deauna; totdeauna mi-am câștigat deplină cunoștință despre un lucru, înainte de a scrie despre el. O iarnă întreagă d. e., am cedit numai tragedie greacă antică, pentru câteva pagini despre tragedie, în al doilea volum al „Lumei ca voință și reprezentațiune“; altădată am studiat numai basul general pentru metafizica muzicei ș. a. c.

Cugetarea sa însă, și când era deșteaptă și nutrită prin cetiri, și idei străine se întemeia totdeauna pe intuițiunea realității. De aceea stilul său e așa de plăcut și atrăgător, și de multe ori plin de farmec poetic. Cu toată izolarea sa, obiectul studiului său și izvorul principal al meditațiunilor sale a fost totdeauna societatea și viața omenească și contemplațiunea fenomenelor naturii.

În 1835 întrebând pe editorul Brockhaus despre desfăcerea operei sale principale, publicată în 1818, acesta-i răspunse, că de mult nu se mai cere, și că el, ca să-și scoată măcar o parte din cheltueală, a fost silit s'o facă maculatură, păstrând

numai un mic număr de exemplare. Această trebuia să apese mult inima sa, când știe că cu toată valoarea sa morală, mintea lui cea mare era superioară caracterului său moral, în care mândria era mult mai mare decât puterea de resignațiune.

Urmărind cu un zel neobosit progresul științelor naturale, pe cari e întemeiată metafizica sa, în 1836 publică opusorul „Despre voința în natură“, care e simbul-rele filozofiei sale și în care aduce ca argumente noile rezultate și descoperiri ale științei. Dar și acum vorbi în zadar contemporanilor săi. Nici o revistă, nici un jurnal, nici măcar n'a anunțat scrierea sa.

În 1839, societatea regală norvegiană de științe, dela Drontheim, îi premiă tratatul „Despre libertatea voinței“, temă pentru care publicase concurs, și el fu primit ca membru al acelei academii. În acelaș timp concură și la premiul publicat de societatea daneză de științe. „Despre izvoarele și fundamentul moralei“, însă a fost respins, societatea având între membrii ei partizani de ai rivalului său, Hegel, pe care-l critică în lucrarea sa. Din întâmplare Schopenhauer tocmai avea trebuință de dezvoltarea acestor probleme pentru completarea sistemii sale filozofice. În

1841 le publică sub titlul „Cele două probleme fundamentale ale etice“. I. *Despre libertatea voinței omenești*, încoronată de de societatea norvegiană de științe dela Drontheim, în 26 Ianuarie 1839; II. *Despre fundamentul moralei*, neincoronată de societatea daneză de științe dela Copenhaga, în 30 Ianuarie 1840. În aprecierea posterității întâiul premiu onorează atât pe autor cât și pe academia, care l-a dat; refuzul celui ce al doilea este numai spre desonorarea academiei din Copenhaga.

La vârsta de 55 de ani termină al doilea volum al operei sale principale, care conține întregirile acesteia. Acesta era cum scria dânsul lui Brockhaus, „fructul unei vieți întregi, petrecute în continue studii și meditațiuni, a maturității vârstei, concentrarea tuturor cugetărilor sale, concepute în timp de 24 de ani, și desigur cel mai bun fruct“. Cu toate acestea, deși autorul nu pretindea nici un onorar, editorul refuză la început publicarea, și numai cu mare grijă se hotără să editeze a doua oară „Lumea ca voință cu întregirile adause, în două volume, 1844.

„În credință zisă, — scrie lui Brockhaus autorul în Martie 1844, — cu al doilea volum, în care totul este nou, a-

Să sprijinim meseriașii noștri!

Nou croitoriu român!

Suberisul după- ce sub patronajul «Asociațiunei» pentru sprijinirea meseriașilor Români din Brașov, m'am pregătit pentru meseria de croitoriu, perfecționându-mă cu succes eminent în arta mea, prin mai multe centre europene mai mulți ani succesive, mă află în prezent în plăcuta poziție a-mi recomanda :

Salonul de croitorie

pentru bărbați

Brașov, Strada Prundului Nr. 33.

(vis-a-vis de Villa Popovici) unde cu prima Octobrie n. primesc ori-ce comande și satisfac cu cea mai severă acurateță, gust, lucru trainic, frumos și cu prețuri conveniabile.
Rog deci On. public românesc din loc și jur, să binevoiască a-mi da binevoitoriul seu sprigin prin dese comande, asigurându-l din parte-mi cu deosebita mea atențiune.

Cu toată stima :

Dumitru Mircan,

măiestru-croitoriu, Brașov,
Str. Prundului Nr. 33.

Să sprijinim meseriașii noștri!

Să sprijinim meseriașii noștri!

Să sprijinim meseriașii noștri!

Avertisement

Săpunul Schicht numai acela este veritabil care este prevăzut cu numele

Schicht

și marca Cerbu

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1909		1910	
19 Septem.	Activ:	11 Septem.	18 Septem.
336.325.744	96555744 Reser. metal. aur 119630570	168.493,487	169.233,570
214.220	39770000 " Trate aur 49608000	293,756	257.600
91,304.213	Argint și diverse monede . . .	121.944,435	121.850,805
34.065,203	Portofoliu Român și străin.	30.329,437	30.058,882
11.999,924	*Impr. pe efec. publice 14700700	11.999,924	11.999,924
15.093,086	" " in cont-curent 15358182	14.720,535	14.720,535
3.151,121	Efectele Capital. Social . . .	3.107,121	3.052,121
5.982,093	Efectele fondului de rezervă . . .	6.001,378	6.001,378
706,076	Efect. fond. de amort. mob. și mater.	718,214	718,289
466,887	Imobile	323,591	428,906
116.755,945	Mobilier și Mașini de Imprimerie . .	115.348,095	115.106,595
27.199,016	Cheltuieli de Administrațiune . .	28.983,856	28.995,557
54.755.645	Depozite libere	37.525,263	41.967,396
498.019.173	Conturi curente	539.789,092	544.426,558
	Conturi de valori		
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
26.762,198	Fond de rezervă	28.421,362	28.455,942
4.002,552	Fondul amortis. imob. și material . .	4.248,750	4.278,430
309.750,090	Bilete de Bancă în circulațiune . .	347.354,990	351.903,620
2.237.648	Profituri și perderi	2.341,543	2.341,543
987,282	Dozânzi și beneficii diverse . . .	947,103	1.047,256
116.755,945	Depozite de retras	115.348,095	115.106,595
25.503,458	Conturi diverse, sold	29.127,249	29.288,172
498.019.173	Scomptul 5%		
	* Dobânda 5 1/2%		
	539.789,092	544.426,558	

Creșterile cerealelor din piața Brașov. Din 7 Oct. 1910

Măsură sau greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	H.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	16	—
"	Grâu mijlociu . . .	15	—
"	Grâu mai slab . . .	14	—
"	Grâu amestecat . . .	13	—
"	Săcăra frumoasă. . .	10	—
"	Săcăra mijlocia . . .	9	—
"	Orz frumos	8	50
"	Orz mijlociu.	8	—
"	Ovăș frumos.	7	—
"	Ovăș mijlociu	6	—
"	Căneruz	10	—
"	Mălaiu (meiu)	11	—
"	Mazăre.	22	—
"	Lințe	20	—
"	Fasole	20	—
"	Sământă de in	18	—
"	Sământă de cânepă . .	16	—
"	Cartofi.	2	60
"	Măzarișche.	—	—
1 kil.	Carne de vită	1	34
"	Carne de porc	1	76
"	Carne de berbec . . .	1	04
100 kil.	Sân de vită prospăt . .	40	—
"	Sân de vită topit . . .	6	—

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“, se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar. Administ. „Gazeta Transilvaniei“.

Med. univ.

Dr. Franz Stiehler

fost medic la spital, specialist pentru boale interne, de copii și sexuale, locuiește dela 3 Octomvrie în Strada Porții nr. 49. Consultație dela 11—12 ore a. m. și dela 6—7 p. m. 1193,1—6.

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinciă, m'am hotărât să deschid în Buda-pesta un

Birou de informație.

Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curio, judecătoria etc., orice informații comerciale și în general în ori-ce cauză — dau în decurs de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informație 3 cor. și spesele de poștă pentru răspuns.

L. Olariu.

1177,1—10. Budapest, Lajos utca 141 lil/19.

Prețuri de tot scăzute.

Din cauza strămătărei vând toate confecțiunile lucratale cu mâna cu prețuri de tot scăzute.

Fritz Bolesch

Strada Mihael Weis, Casa Copony.

Nr. 11133—150

TÖRLEY

TALISMAN CASINO RÉSERVÉ

PRIMA FABRICA DE ARME DIN FERLACH

PETER WERNIG

Societate cu capital limitat, Ferlach, Kärnten.

Recomandă produsele sale recunoscute ca fiind de prima calitate și anume:

Fuști de vânătoare și de serviciu, de tot felul, încercate de către autorități. Pistole și Revolvere dela cele mai simple până la cele mai fine și cu toate prețurile.

Cea mai mare putere de penetrațiune

Condițiuni speciale pentru domni revanzatori și fabricanți de arme. La cerere se expediază Prețul curent ilustrat, gratis și franco.

Specialitate: Singurii fabricanți de puști cu 4 țevi dovedite ca foarte bune. Se fabrică arme după dorință și speciale, se fac REPARAȚIUNI și PREFACERI de tot genul și foarte solid cu prețuri ieftine.

Depou bine asortat cu requisite pentru vânătoare și cu toate obiectele în legătură cu aceasta.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănia Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casurii de mörte, aşedământul său de inmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununi pentru monumente și plănci cu prețurile cele mai moderate.

Reprezentanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vénéet, pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se eșecută prompt și ieftin, iau asupra-mi și transporturi de mörți în străinătate.

La casurii de mörte a se adresa la

E. Tutsek.

115—*